

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

A6-0036/2008

12.2.2008

RAPORT

ELi arengukoostöö poliitika väljakutsed uutele liikmesriikidele
(2077/2140(INI))

Arengukomisjon

Raportöör: Danutė Budreikaitė

PR_INI

SISUKORD

	lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	15
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	18

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

ELi arengukoostöö poliitika väljakutsete kohta uutele liikmesriikidele (2077/2140(INI))

Euroopa Parlament,

Arengukoostöö alased õigusaktid

- võttes arvesse EÜ asutamislepingu artikleid 177 kuni 181;
- võttes arvesse Cotonous 23. juunil 2000. aastal allkirjastatud koostöölepingut ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel (Cotonou leping)¹, mida on muudetud Luxembourgis 25. juunil 2005. aastal allkirjastatud lepinguga, millega muudetakse koostöölepingut²;
- võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni poolt 2000. aastal vastu võetud aastatuhande deklaratsiooni, ÜRO 2005. aasta aruannet „Investeerimine arengusse” ning aastatuhande arengueesmärke;
- võttes arvesse 2. märtsil 2005. aastal vastu võetud Pariisi deklaratsiooni abi tõhususe kohta;
- võttes arvesse 2002. aasta Monterrey konsensust arengu rahastamise suhtes;
- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja komisjoni ühisavaldust Euroopa Liidu arengupoliitika küsimuses: „Euroopa konsensus” (Euroopa konsensus arengu küsimuses)³;
- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja komisjoni ühisavaldust: „Euroopa konsensus humanitaarabi valdkonnas”;
- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 15. mai 2007. aasta järeldusi, mis puudutavad ELi tegevusjuhendit vastastikuse täiendavuse ja tööjaotuse kohta arengupoliitikas;
- võttes arvesse komisjoni teatist „Poliitikavaldkondade seostatus arenguga – Aastatuhande arengueesmärkide saavutamise kiirendamine” (KOM(2005)0134);
- võttes arvesse komisjoni teatist „Millenniumi arengueesmärkide saavutamise kiirendamine – arengu rahastamine ja abi tulemuslikkus” (KOM(2005)0133);

¹ EÜT L 317, 15.12.2000, lk 3. Lepingut on viimati muudetud AKV–EÜ ministrite nõukogu otsusega nr 1/2006 (ELT L 247, 9.9.2006, lk 22).

² ELT L 209, 11.8.2005, lk 27.

³ ELT C 46, 24.2.2006, lk 1.

- võttes arvesse komisjoni teatist „ELi abi: rohkem, paremini ja kiiremini” (KOM(2006)0087) ning sellel põhinevaid üldasjade ja välissuhete nõukogu 11. aprilli 2006. aasta järeldusi;
- võttes arvesse komisjoni teatist „2006. aasta aruanne Euroopa Ühenduse arengupoliitika ja välisabi rakendamise kohta 2005. aastal” (KOM(2006)0326);
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrust (EÜ) nr 1905/2006, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend¹;
- võttes arvesse komisjoni teatist „Euroopa arengukonsensuse juhtimine – Teel ühtsele lähenemisviisile Euroopa Liidus” (KOM(2006)0421);
- võttes arvesse Tšehhi Vabariigi rahvusvahelise arengukoostöö poliitikat, sealhulgas 2007. aasta kahepoolse arengukoostöö kava ning Angolat ja Sambiat käsitlevaid riiklikke strateegiadokumente;
- võttes arvesse Ungari rahvusvahelise arengukoostöö poliitikat;
- võttes arvesse Läti arengukoostöö poliitika kava ajavahemikuks 2006–2010;
- võttes arvesse Leedu arengukoostöö poliitikat ajavahemikuks 2006–2010;
- võttes arvesse Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi strateegiat ajavahemikuks 2006–2010;
- võttes arvesse 2003. aastal esitatud Poola arengukoostöö strateegiat ning Poola 2007. aasta abiprogrammi;
- võttes arvesse Rumeenia rahvusvahelise arengukoostöö riiklikku strateegiat;
- võttes arvesse Slovakkia ametliku arenguabi keskmise tähtajaga strateegiat ajavahemikuks 2003–2008 ning Slovakkia 2006. aasta ametliku arenguabi riikliku programmi;
- võttes arvesse Sloveenia arengukoostööd ajavahemikul 2002–2004;
- võttes arvesse valitsusvälise organisatsiooni Aid Watch 2007. aasta aruannet „Viivitage aplausiga! ELi valitsused võivad abilubadused täitmata jätta”, mille avaldas Euroopa toetuse ja arenguga seotud valitsusväliste organisatsioonide konföderatsioon (CONCORD) ja mis sisaldab valitsusväliste organisatsioonide hinnangut iga liikmesriigi ametliku arenguabi andmise tulemuslikkuse kohta;
- võttes arvesse ELi Kesk-Aasiat käsitlevat strateegiat (uue partnerluse strateegia) ajavahemikuks 2007–2013;
- võttes arvesse dokumenti „Euroopa konsensus arenguküsimuses: arenguhariduse ja teadlikkuse suurendamise panus” – raamstrateegiat, mille on koostanud ELi

¹ ELT L 378, 27.12.2006, lk 41.

institutsioonide, liikmesriikide, kodanikuühiskonna ja teiste sidusrühmade esindajad ning mida esitleti Euroopa arengupäevadel Lissabonis 2007. aasta novembris;

- võttes arvesse 7.–9. novembril 2006. aastal toimunud „Euroopa konsensust valitsusväliste organisatsioonide suhtluse valdkonnas”;
- võttes arvesse ELi arenguministrite nõukogu resolutsiooni arenguhariduse kohta;
- võttes arvesse 15.–17. novembril 2002. aastal toimunud üleeuroopalise üldise hariduse alase kongressi (mis esindab Euroopa Nõukogu liikmesriikide parlamendiliikmeid, kohalikke ja piirkondlikke ametiasutusi ning kodanikuühiskonna organisatsioone) Maastrichti deklaratsiooni, mis käsitleb Euroopa raamstrateegiat üldise hariduse taseme parandamiseks ja tõstmiseks Euroopas aastani 2015;
- võttes arvesse 2003. aasta Palermo protsessi, mis algatati eesmärgiga luua mitteametlik foorum, mille raames osalised saaksid arutada Euroopa arenguabi peamisi arenguid ja küsimusi, et mitteametlikult täiendada komisjoni ametlikke nõuandemenetlusi;
- võttes arvesse 19.–20. mail 2005. aastal Brüsselis toimunud Euroopa konverentsi teadlikkuse suurendamise ja arenguhariduse kohta põhja-lõuna solidaarsuse edendamiseks;
- võttes arvesse 2006. aasta juulis toimunud Helsingi konverentsi Euroopa arenguhariduse kohta;
- võttes arvesse eesistujariikide Saksamaa, Portugali ja Sloveenia 18kuulist arengupoliitika programmi;
- võttes arvesse ELi lepingu artiklit 49;
- võttes arvesse komisjoni teatist „Laiem Euroopa – naabruskond: uus raamistik suheteks meie ida- ja lõunanaabritega” (KOM(2003)0104) ning Euroopa Parlamendi 20. novembri 2003. aasta resolutsiooni „Laiem Euroopa – naabruskond: uus raamistik suheteks meie ida- ja lõunanaabritega”¹;
- võttes arvesse 12. detsembril 2003. aastal Euroopa Ülemkogu poolt Brüsselis vastu võetud Euroopa julgeolekustrateegiat „Turvaline Euroopa paremas maailmas”;
- võttes arvesse komisjoni teatist „Euroopa naabruspoliitika – strateegiadokument” (KOM(2004)0373);
- võttes arvesse komisjoni teatist Euroopa naabruspoliitika tegevuskavu käsitlevate komisjoni ettepanekute kohta (KOM(2004)0795);
- võttes arvesse komisjoni teatist „Euroopa naabruspoliitika – Soovitused Armeeniale, Aserbaidžaanile ja Gruusiale ning Egiptusele ja Liibanonile” (KOM(2005)0072);
- võttes arvesse komisjoni teatist nõukogule ja Euroopa Parlamendile Euroopa

¹ ELT C 87 E, 7.4.2004, lk 506.

naabruspoliitika arendamise kohta (KOM(2006)0726);

- võttes arvesse komisjoni poolt 14. novembril 2006. aastal vastu võetud Lõuna-Kaukaasia (Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia) tegevuskava;
- võttes arvesse komisjoni talituste töödokumenti, mis on lisatud komisjoni ülalmainitud teatisele Euroopa naabruspoliitika arendamise kohta (SEK(2006)1504);
- võttes arvesse komisjoni talituste töödokumenti, mis on lisatud komisjoni teatisele „2007. aasta aruanne Euroopa Ühenduse arengupoliitika ja välisabi rakendamise kohta 2006. aastal” (SEK (2007)0840)¹;
- võttes arvesse Euroopa naabruspoliitika eduaruandeid Ukraina (SEK(2006)1505) ja Moldova kohta (SEK(2006)1506);
- võttes arvesse komisjoni 24. novembri 2005. aasta väljaannet „Euroopa naabruspoliitika: tulemuste aasta” (IP/05/1467);
- võttes arvesse volinik Ferrero-Waldneri teatist kolleegiumile „Euroopa naabruspoliitika rakendamine ja edendamine” (SEK(2005)1521);
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta määrust (EÜ) nr 1638/2006, millega kehtestatakse üldsätted Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumenti loomise kohta²;
- võttes arvesse nõukogu 23. jaanuari 2006. aasta otsust 2006/62/EÜ, millega võimaldatakse Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riikidel, samuti Venemaal, saada abi tehnilise abi ja teabevahetuse programmi (TAIEX) raames³;
- võttes arvesse nõukogu 22. detsembri 2004. aasta otsust 2005/47/EÜ, millega muudetakse otsust 2000/24/EÜ, et võtta arvesse Euroopa Liidu laienemist ja Euroopa naabruspoliitikat⁴;
- võttes arvesse aruannet „Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrument – Valgevene/Moldova/Ukraina/Armeenia/Aserbaidžaan/Gruusia (eraldi): riigi strateegiadokument 2007–2013 ja riiklik näidisprogramm 2007–2010”;
- võttes arvesse EÜ Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi idapiirkonna strateegiadokumenti 2007–2013, mis täiendab komisjoni poolt vastu võetud riikide strateegiadokumente;
- võttes arvesse Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi idapiirkonna näidisprogrammi 2007–2010, milles määratletakse täpsemalt sekkumise sihtpunkt uue Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi idapiirkonna assigneeringute

¹ Lisatud komisjoni teatisele „2007. aasta aruanne Euroopa Ühenduse arengupoliitika ja välisabi rakendamise kohta 2006. aastal” (KOM(2007)0349).

² ELT L 310, 9.11.2006, lk 1.

³ ELT L 32, 4.2.2006, lk 80.

⁴ ELT L 21, 25.1.2005, lk 9.

raamistikus;

- võttes arvesse komisjoni teatist „Musta mere sünergia – Uus piirkondlik koostööalgatus” (KOM(2007)0160);
- võttes arvesse komisjoni teatist, milles käsitletakse üldist lähenemisviisi Euroopa naabruspoliitika partnerriikide ühenduse ametite tegevuses ja ühenduse programmides osalemise võimaldamisele (KOM(2006)0724);
- võttes arvesse majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi 2006. aasta juuni mitteperioodilist väljaannet „Euroopa naabruspoliitika: Euroopa naabruspoliitika riikide majanduse ülevaade”;
- võttes arvesse komisjoni 2007. aasta juulis algatatud suutlikkuse suurendamise II kava uute liikmesriikide ja kandidaatriikide toetamiseks arengukoostöö valdkonnas;
- võttes arvesse oma 19. jaanuari 2006. aasta resolutsiooni Euroopa naabruspoliitika kohta¹;
- võttes arvesse partnerlus- ja koostöölepinguid;
- võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
- võttes arvesse arengukomisjoni raportit (A6-0036/2008),

Üldised märkused

- A. arvestades, et 2006. aastal andis EL ametlikku arenguabi 47 524 miljoni euro väärtuses, mis moodustab 57% ülemaailmsest ametlikust arenguabist – arv, mis 2010. aastaks peaks tõusma 78 626 miljoni euroni;
- B. arvestades, et uued liikmesriigid on võtnud kohustuse saavutada ametliku arenguabi eesmärk 0,17% rahvamajanduse kogutoodangust (RKT) aastaks 2010 ning 0,33% RKTst aastaks 2015, koos tulevaste maksetega, et tugevdada ELi rolli rahvusvahelises arengukoostöös;
- C. arvestades, et uute liikmesriikide arenguabi on seotud nii Euroopa arengukoostöö poliitika kui ka Euroopa naabruspoliitikaga;
- D. arvestades, et uute liikmesriikide arengukoostöö prioriteetsed sihtriigid on Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riigid, Lääne-Balkani riigid ning mõned Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma (AKV) riigid;
- E. arvestades, et institutsiooniline raamistik jääb üheks tõhusa arengukoostöö tähtsaimatest väljakutsetest uute liikmesriikide jaoks;
- F. arvestades, et üks peamistest uute liikmesriikide ees seisvatest väljakutsetest on vajadus luua erakondadevaheline poliitiline ning üldsuse toetus arengukoostööle, sealhulgas

¹ ELT C 287 E, 24.11.2006, lk 312.

maailma vähimarenenud riikide toetamisele;

- G. arvestades, et teadlikkus arengukoostöö küsimuste osas vajab enamikus liikmesriikides veelgi parandamist;
- H. arvestades, et liikmesriikide õigus järgida arengustrateegiaid, mille on kujundanud nende riiklikult kindlaksmääratud prioriteedid, on nende suveräänsuse täiesti õiguspärane väljendus ja seda tuleks sellisena alati tunnustada ja austada;

Prioriteetsed riigid uue liikmesriigi jaoks

- I. arvestades, et suurem osa Eesti ja Läti kahepoolsest ametlikust arenguabist on suunatud SRÜ riikidele, eelkõige Gruusiale, Moldovale ja Ukrainale, ning Afganistanile; arvestades, et Eesti kulutused ametlikule arenguabile moodustasid 2005. aastal 0,08% ja Läti kulutused ametlikule arenguabile moodustasid 2005. aastal 0,07%;
- J. arvestades, et suurem osa Leedu kahepoolsest ametlikust arenguabist on suunatud Valgevene, Ukrainale, Moldovale, Lõuna-Kaukaasia riikidele, Afganistanile (Ghori provints) ja Iraagile, ning üksnes ühele AKV riigile – Mauritaaniale, ning et 2005. aastal kulutas Leedu ametlikule arenguabile 0,06%;
- K. arvestades, et suurem osa Poola kahepoolsest ametlikust arenguabist on suunatud Valgevene, Ukrainale, Moldovale ja Gruusiale, ning et 2005. aastal moodustas Poola ametlik arenguabi 0,07%;
- L. arvestades, et suurem osa Ungari kahepoolsest ametlikust arenguabist on suunatud Lääne-Balkanile (Serbia, Montenegro, Bosnia ja Hertsegoviina), ning et 2005. aastal moodustasid Ungari kulutused ametlikule arenguabile 0,11%;
- M. arvestades, et suurem osa Rumeenia kahepoolsest ametlikust arenguabist on suunatud Moldovale, Serbiale ja Gruusiale, ning et 2006. aastal moodustas Rumeenia ametlik arenguabi 0,04%;
- N. arvestades, et suurem osa Sloveenia kahepoolsest ametlikust arenguabist on suunatud Lääne-Balkanile (Bosnia ja Hertsegoviina, Serbia, Montenegro, Makedoonia, Albaania) ja Moldovale, ning et 2005. aastal kulutas Sloveenia ametlikule arenguabile 0,11%;
- O. arvestades, et suurem osa Slovakkia kahepoolsest ametlikust arenguabist on suunatud Serbiale, Montenegrole, Kõrgõzstanile, Kasahstanile, Ukrainale ja Valgevene, ning et 2005. aastal moodustasid Slovakkia kulutused ametlikule arenguabile 0,12%;
- P. arvestades, et suurem osa Tšehhi Vabariigi kahepoolsest ametlikust arenguabist on suunatud Bosniale ja Hertsegoviinale, Moldovale, Mongooliale, Serbiale, Montenegrole ning Vietnamile, ning et 2005. aastal kulutas Tšehhi Vabariik ametlikule arenguabile 0,11%;
- Q. arvestades, et Bulgaaria võttis arengukoostöö riikliku strateegia vastu alles 2007. aasta lõpus ja et tema prioriteetide hulka kuuluvad Albaania, Makedoonia, Bosnia ja Hertsegoviina, Ukraina ning Moldova, ja et Bulgaaria kulutusi ametlikule arenguabile

2005. aastal hinnati umbes 0,04%le, mille võrdub riigi panusega mitmepoolsetesse institutsioonidesse;

Uute liikmesriikide ja AKV riikide vahelised suhted

- R. arvestades, et Eesti, Läti ja Rumeenia sihtrühma Euroopa arengukoostöö poliitika all ei kuulu ühtegi AKV riiki, kuigi Eesti ei ole välistanud, et tulevikus rajab ta kahepoolse koostöö ühe vähim arenenud Sahara-taguse Aafrika riigiga;
- S. arvestades, et Bulgaaria kavatses oma arenguabi suunata nendele Aafrika riikidele, kellega tal enne 1989. aastat olid kahepoolsed lepingud, nagu näiteks Ghana;
- T. arvestades, et Tšehhi Vabariigi sihtriikide hulka kuuluvad Angola ja Sambia, kes saavad vastavalt 8% (2007. aastal 956 000 eurot) ja 4% (2007. aastal 775 000 eurot) eraldatud vahenditest; arvestades, et Angolas rahastab Tšehhi Vabariik programme põllumajanduse ja maaelu arengu ning haridussektoris ja valdkondadevahelisi programme seoses lõhkekehade kõrvaldamise, valitsussektori suutlikkuse tõstmise, kodanikuühiskonna ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise ning keskkonnaga; arvestades, et Sambias rahastab Tšehhi Vabariik programme tervishoiusektoris, eesmärgiga saavutada aastatuhande arengueesmärgid, nagu laste suremuse vähendamine, emade tervise parandamine ning võitlus HIV/AIDSi ja teiste haiguste vastu, suunates oma tegevuse eriti vaenuliku looduskeskkonnaga Lääneprovintsidele;
- U. arvestades, et Ungari on arenguabi suunanud Etioopiale ja Poola on arenguabi suunanud peamiselt Angolale ja Tansaaniale;
- V. arvestades, et Slovakkia on arenguabi suunanud Kenyale, Sudaanile ja Mosambiigile, toetades Kenyas ettevõtlus- ja tervishoiusektorit ning taastuvate ressursside kasutamist; arvestades, et arengukoostöö Sudaaniga hõlmab võla vähendamist ja on suunatud tehnilisele infrastruktuurile, näiteks veemajandusele, ja sotsiaalsektorile, eelkõige alghariduse ja esimese etapi arstiabi edendamisele;
- W. arvestades, et Sloveenia kavatses suunata oma arenguabi riigi valitsusväliste arenguorganisatsioonide kaudu Madagaskarile, Nigerile, Malile, Burkina Fasole, Ugandale ja Malawile, ning abistada kohalikke kogukondi sellistes sektorites nagu infrastruktuur, haridus, veemajandus, hügieen ja säästev energiaga varustamine;
- X. arvestades, et 2006. aastal algatas Leedu oma esimese kahepoolse projekti Mauritaanias (loodusvarade arengu toetamine);
- Y. arvestades, et kõikides uutes liikmesriikides on märkimisväärne osa arenguabist suunatud mitmepoolsete kanalite, sealhulgas ELi kaudu, ja nii annavad kõik need riigid kaudse panuse AKV riikide arengusse;

Uute liikmesriikide suhted oma naaberriikidega

- Z. arvestades, et Euroopa naabuspoliitika on üks ELi välissuhete peamisi prioriteete, mille eesmärk on edendada head valitsemistava ja majandusarengut liidu lähiümbruses ning vähendada selle kaudu poliitilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid erinevusi EU-27 ja

nende naabrite vahel;

- AA. arvestades, et 14. novembril 2006. aastal esitati Euroopa naabruspoliitika tegevuskavad kolme Lõuna-Kaukaasia riigi (Gruusia, Armeenia ja Aserbaidžaan) jaoks – vaatamata asjaolule, et Lõuna-Kaukaasia riikide osalemine Euroopa naabruspoliitikas välistati algselt komisjoni eespoolmainitud teatise (laiema Euroopa kohta) joonealuses märkuses;
- AB. arvestades, et tegevuskavad peaksid põhinema iga riigi konkreetsel olukorral;
- AC. arvestades, et EL pooldab välissuhetes traditsiooniliselt piirkondlikku lähenemist;
- AD. arvestades, et Gruusia valitsus väljendab lootust, et Gruusia arvatakse koos Ukraina ja Moldovaga Musta mere piirkonda ning mitte Lõuna-Kaukaasia piirkonda, mida on tegevuskavas samuti tunnustatud;
- AE. arvestades, et ELi–Gruusia tegevuskava näitab, et EL on valmis pakkuma Gruusiale suuremat poliitilist toetust konfliktide lahendamise valdkonnas, millest viimane on seni keeldunud;
- AF. arvestades, et uued liikmesriigid osalesid Euroopa naabruspoliitika väljatöötamisel juba enne ELi liikmeks saamist;
- AG. arvestades, et uutel liikmesriikidel ei olnud võimalik tegevuskavasid mõjutada ning enne liikmeks astumist ei kaasatud neid ei otsustamisse ega menetlusse;
- AH. arvestades, et Euroopa naabruspoliitikaga liitumiseks peab naaberriikidel olema kehtiv lepinguline suhe, näiteks partnerlus- ja koostööleping või assotsiatsioonileping; arvestades, et Valgevene, Liibüa ja Süüria on Euroopa naabruspoliitikast välja jäetud, sest neil puudub kehtiv lepinguline suhe;
- AI. arvestades, et ELi eesmärk on saavutada tasakaalustatud kahepoolne ja piirkondlik lähenemisviis Kesk-Aasiale;
- AJ. arvestades, et Kasahstani, Kõrgõzstani, Vene Föderatsiooni, Tadžikistani, Türkmenistani, Usbekistani ja ELi suhe põhineb partnerlus- ja koostöölepingutel ja koostööraamistikel, nagu BAKU algatus, ning samuti mitmetel ühise välis- ja julgeolekupoliitika vahenditel;
- AK. arvestades, et kõikidel naabritel, olenemata võimaliku liikmesuse küsimusest, on võrdne võimalus luua ELiga privilegeeritud suhted, mille aluseks on ühised huvid ja ühised väärtused, vastavalt nende enda püüdlustele;
- AL. arvestades, et tegevuskavade peamiseks eeliseks on aidata kõnealusel riigil määratleda prioriteete ja suunata ELi toetust tema jõupingutustele;
- AM. arvestades, et Bulgaaria ja Rumeenia on juba kaasatud piiriülesele koostöösse Euroopa naabruspoliitika asjaomaste partneritega;
- AN. arvestades, et uute liikmesriikide osa üleminekukogemuse jagamisel võetakse kasutusele ja see annab TAIEXi ja mestimisprogrammide kaudu panuse vanade

liikmesriikide kogemustesse;

Üldsuse teadlikkuse suurendamine

- AO. arvestades, et enamikus Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) riikides on kulutuste praegune tase üldsuse teadlikkuse suurendamiseks arenguküsimustes kokku umbes 190 miljonit eurot ehk 0,25% kogu ametlikust arenguabist;
- AP. arvestades, et kõik uued liikmesriigid, v.a Poola ja Malta, näevad arenguhariduses prioriteeti oma valitsusväliste arenguorganisatsioonide riiklike tegevuskavade jaoks;
- AQ. arvestades, et ühelgi uuel liikmesriigil ei ole praeguseks veel arenguhariduse alast riiklikku strateegiat;
- AR. arvestades, et vaid 12% OECD riikide kodanikest on tegelikult kuulnud aastatuhande arengueesmärkidest, 62% nendest, kes on aastatuhande arengueesmärkidest kuulnud, ei tea, mida need tähendavad, 17% eurooplastest ei ole kindlad – arvestades korrupsiooni ja arusaama, et vaesed ei saa abist kasu –, kas abi andmine midagi muudab (Portugalil on see number 34%, Itaalias 24%, Iirimaa 23% ja Hispaanias 22%);
- AS. arvestades, et vaid 29% eurooplastest usub, et äärmise vaesuse ja nälja vähendamise eesmärk saavutatakse aastaks 2015, nimetades takistustena kõige sagedamini raha või vahendite puudumist (18%), tahte puudumist (18%) ning võetud ülesande ulatust (14%);
- AT. arvestades, et ÜRO arenguprogrammi aruandes tehti ettepanek, et Euroopa Komisjon ja ELi liikmesriigid liiguksid ametliku arenguabi näitaja poole 3% või üle selle, mis on üldsuse teadlikkuse suurendamise ja arenguhariduse kulutuste miinimumeesmärk,
1. rõhutab, et arengupoliitika on ühenduse õigustiku terviklik osa, ning tuleb meelde uute liikmesriikide rahvusvahelisi kohustusi kõnealuses valdkonnas; rõhutab, et Euroopa Liit peab aitama uutel liikmesriikidel ühenduse õigustikku integreerida;
 2. on seisukohal, et uued liikmesriigid allkirjastasid Euroopa konsensusarengu küsimuses 2004. aasta laienemise aastal, nõustudes rakendama ambitsioonikat arengu paradigmat ja tegema tööd selleks, et saavutada aastatuhande arengueesmärgid kindlaksmääratud aja jooksul;
 3. väljendab oma muret seoses sellega, et paljud uued liikmesriigid ei ole piisavalt edasi liikunud eesmärgi suunas viia kulutused ametlikule arenguabile 2010. aastaks 0,17%ni RKTst, kuid mõnedes riikides võib ametlik arenguabi langeda üldise eelarve kärpimise alla, mis on tingitud vajadusest vähendada valitsemissektori võlga;
 4. rõhutab uute liikmesriikide kogemusi, eriti üleminekuprotsessi käigus, ja on arvamusel, et hea juhtimine ja demokraatia edendamine peavad olema ELi jaoks arengukoostöö küsimustes prioriteetideks; kutsub ELi institutsioone üles kasutama ära uute liikmesriikide poolt kõnealuses valdkonnas saadud kogemusi, et rikastada oma arengupoliitikat;

5. on seisukohal, et aktiivse koostööpoliitika tõttu aitavad uued liikmesriigid kaasa põhiõiguste austamise ja uute põlvkondadega solidaarsuse edendamisele Euroopa naabruspoliitikasse kaasatud kolmandates riikides;
6. rõhutab arengukoostöö poliitikas osalemise konkreetset kasu uutele liikmesriikidele, eelkõige majandusarengu ja kaubanduse valdkonnas;
7. tervitab komisjoni uut lähenemisviisi väljuda tavapärase arengupoliitika raamidest ja luua arengumaadega uusi partnerlussuhteid;
8. väljendab heameelt asjaolu üle, et rahvusvaheline üldsus on edasilükkamatute humanitaarkriiside puhul valmis omaks võtma ühise vastutuse põhimõtte;
9. soovitab, et uued ja vanad liikmesriigid peaksid tegema ELi piires ennetavamalt koostööd, tagamaks, et olukorda Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud konkreetsetes riikides jälgitakse õigeaegsemalt, nii et EL saaks reageerida nende riikidega seotud poliitikas suurema paindlikkusega;
10. rõhutab arengu ja rände vahelist seost, mis on suur väljakutse enamikule uutest liikmesriikidest, mis asuvad ELi välispiiril;
11. tunnistab uute liikmesriikide tehtud edusamme nende arenemisel abisaajariikidest doonorriikideks, ning tunnustab eesseisvaid väljakutseid;
12. märgib, et pärast üleminekuperioodi määravad uute liikmesriikide prioriteedid kindlaks nende ajaloolised suhted ja et need on seotud nende naaberriikidega, ning et suurem osa uute liikmesriikide arengukoostöö eelarvest on suunatud nende lähinaabritele ja SRÜ riikidele; kutsub ELi üles kasutama uute riikide ühinemist ära liidu strateegilise kohalolu tugevdamiseks Ida-Euroopas, Kesk-Aasias ja Kaukaasias – maailma piirkondades, mida Euroopa abi on siiani vähem puudutanud, kuid mis arengu mõttes seisavad siiski silmitsi arvukate väljakutsetega;
13. rõhutab, et tõhus tegevus demokraatia edendamise ja õigusriigi valdkonnas – uute liikmesriikide eelistatud sekkumisvaldkondades – võib pikas perspektiivis olla samuti vahend vaesuse vähendamiseks, mis on Euroopa arengupoliitika prioriteetne eesmärk, nagu on kindlaks määratud arengukoostöö rahastamisvahendiga;
14. tuletab meelde ELi välissuhete idamõõdet ning on seisukohal, et uus ELi ja tema naaberriikide vaheline koostöövorm (sarnaselt AKV–ELi parlamentaarsele ühisassambleele, Euroopa – Vahemere piirkonna partnerlusele (Euromed) ja Euroopa – Ladina-Ameerika parlamentaarsele assambleele (Eurolat)) võiks toetuda ajaloolisele kogemusele, suurendada uute liikmesriikide panust ELi poliitikasse ning aidata koos kujundada Euroopa naabruspoliitikat ja muuta naaberriigid uutest poliitikavaldkondadest teadlikuks;
15. tunnistab, et enamikul liikmesriikidest on nende välisministeeriumides konkreetset arengukoostööga tegelevad osakonnad, kuid soovitab siiski, et need tugevdaksid kooskõlastatust nii oma ministeeriumide piires ja omavahel kui ka teiste liikmesriikidega ulatuses, mille riikide parlamendid ning kohalikud ametiasutused on

otsustamisprotsessi käigus heaks kiitnud;

16. tunnistab, et asjaomaste institutsioonide ülesehitamine ja poliitika rakendamine on aeganõudev protsess;
17. tunnistab, et järgmiste aastate suurimad väljakutsed uutele liikmesriikidele on eelarve suurendamine ja teadlikkuse suurendamise alane tegevus;
18. tervitab eespoolmainitud dokumenti „Euroopa konsensus arenguküsimuses: arenguhariduse ja teadlikkuse suurendamise panus” ning rõhutab, et Euroopa Parlamendil on täita oluline roll arenguhariduse ja teadlikkuse praeguse ja potentsiaalse rolli rõhutamisel uute liikmesriikide nii ametlikus kui vabahariduses;
19. on seisukohal, et pikaajalised projektid, mis on suunatud partneritele ja valdkondadele, kus uutel liikmesriikidel on võrreldav eelis ja nad saavad edasi anda kogemusi, toovad optimaalset kasu ülemaailmsele vaesuse kaotamise protsessile;
20. nõuab liikmesriikidevahelist tööjaotust, mis võtab arvesse iga osalise panuse lisandväärtust ning mille eesmärk on teha tulemuslikku koostööd;
21. usub, et valdav enamik uutest liikmesriikidest võiks pöörata suuremat tähelepanu oma arengupoliitikale ning tagada lisaks sisemiselt rohkem kooskõlastatud lähenemise strateegia planeerimisele (v.a Leedu, kus välisministeerium on ametliku arenguabi planeerimise ja haldamise juhtiv ministeerium);
22. väidab, et ELi eesmärk uute liikmesriikide suhtes ei ole üksnes ära kasutada nende kogemusi, vaid ka aidata neil tugevdada oma rolli uute abiandjatena; julgustab seega vanu ja uusi liikmesriike kehtestama ühiselt realistlikku ajakava ELi arenguabi eesmärkide ülevõtmiseks uute liikmesriikide poolt, võttes seejuures nõuetekohaselt arvesse vanade ja uute liikmesriikide vahelise partnerluse võimalusi ning piire;
23. rõhutab, et uued liikmesriigid tuleb täielikult kaasata kogemuste vahetamise ja erikoolituse arengukoostöö poliitika programmide koostamise, rakendamise ja hindamisega seotud valdkondades; tuletab meelde suutlikkuse arendamise kava (CBS) erinevaid kogemusi ja nõuab täiendavaid parandusi, et teha lõpp näiteks avalike teenistujate voolavusele;
24. tuletab meelde pideva dialoogi tähtsust uute liikmesriikide ning ühineja- või kandidaatriikide vastutavate ametiisikutega; rõhutab EuropeAidi tehnilise abi tähtsust koolituste, seminaride, konverentside korraldamisel ja tehnilise eriabi tähtsust, et vastata vajadustele, mida kõnealused riigid on väljendanud; rõhutab sellega seoses arengu peadirektoraadi rahastatud tegevuste tähtsust;
25. avaldab kahetsust, et uute liikmesriikide suutlikkuse suurendamise alane spetsiaalne töörühm 2007. aastal enam kokku ei tulnud, kuigi uutel liikmesriikidel on tungiv vajadus suurendada oma suutlikkust arengukoostöö valdkonnas ja ELi laienemisprotsess ei ole veel lõppenud;
26. nõuab nimetatud töörühma taasaktiveerimist ning selle tagamist, et töörühma tegevusse

kaasataks ka Euroopa Parlamendi arengukomisjoni (või selle sekretariaadi) ja TRIALOGi (projekt, mis käivitati tihedas koostöös Euroopa valitsusväliste arenguorganisatsioonidega) esindajad, ning et töörühma töövaldkonda laiendataks nii, et see hõlmaks uute liikmesriikide spetsiifilisi probleeme arengukoostöö valdkonnas;

27. rõhutab mestimise ja kergmestimise projektide tähtsust uute liikmesriikide personali koolitamisel kvaliteetse tehnilise abi kaudu –vahendite kaudu, mida on taotlenud ainult Ungari ja Slovakkia;
28. nõuab kaks korda aastas toimuvate arengu ja koostöö küsimustele pühendatud parlamentidevaheliste kohtumiste korraldamist Euroopa Parlamendi ja uute liikmesriikide parlamentide vahel ning sellealase konkreetse võrgustiku loomist;
29. usub, et uute liikmesriikide osalemine Euroopa Arengufondi komitees tooks aruteludesse täiendava mõõtme ning aitaks täiendavalt üles ehitada nende tehnilist suutlikkust;
30. võtab teadmiseks avaliku tunnustuse puudumise arengukoostöö prioriteetidele mõnes uues liikmesriigis ning nõuab üldise suhtlus- ja haridusstrateegia väljatöötamist selle puuduse kõrvaldamiseks; rõhutab arengu küsimustes teadlikkuse suurendamise olulisust koolide õppekavades, samuti meedia rolli üldsuse teadlikkuse tõstmisel ning rahvusvahelise vabatahtliku teenistuse traditsiooni väljakujundamisel;
31. peab oluliseks raporti koostamist arenguhariduse osas teadlikkuse suurendamise ning selle rolli kohta „Euroopa konsensuse arengu küsimuses” rakendamisel, rõhutades arenguhariduse ja teadlikkuse tõstmise praegust ja potentsiaalset rolli Euroopa ametlikus ja vabahariduses, eelkõige uutes liikmesriikides;
32. on seisukohal, et uute liikmesriikide üldsus on juba teadlik humanitaarabi küsimustes, nagu seda tõestas laiaulatuslik mobiliseerimine 2004. aasta tsunami ajal – lähtepunkt, et suurendada üldsuse teadlikkust vajadusest konkreetsete ja pikaajaliste kohustuste võtmise järele tõhusa arengupoliitika raames;
33. kutsub komisjoni üles käivitama konkreetseid teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, mis keskenduksid uute liikmesriikide võrreldavatele eelistele ning lisandväärtusele koostöö ja arengu küsimustes;
34. nõuab suuremat koordineeritust asjaomaste riiklike sidusrühmade seas ning valitsusväliste organisatsioonide ja kohalike ametiasutuste piisavat osalemist riikliku poliitika väljatöötamise protsessides;
35. palub komisjonil kaasata uued liikmesriigid aktiivselt tegevuskavade ettevalmistamisse ja nende alastesse läbirääkimistesse ning nende rakendamise järelevalvesse;
36. märgib, et muutes oma arenguabi täielikult mitteseotuks, võiksid uued liikmesriigid olla positiivseks näiteks kõigi liikmesriikide jaoks;
37. märgib, et kõik liikmesriigid peaksid kehtestama tähtajad oma arenguabi mitteseotuks muutmiseks, kuna pikas perspektiivis ei toeta seotud arenguabi ei head valitsemistava

ega vahendite tõhusat jaotamist ega aita kaasa arengukoostöö eesmärkide saavutamisele;

- 38 märgib, et sidemed erasektori ja arengukoostöö vahel kujutavad endast paljulubavat uut võimalust uute liikmesriikide jaoks, ning et nimetatud liikmesriikide eraettevõtjate aktiivsem osalemine arengukoostööprojektide avalikes hangetes ELi tasandil võiks suurendada teadlikkust arengukoostöö osas;

o

o o

39. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

SELETUSKIRI

Euroopa Liidu pühendumine arengule on ära märgitud juba EÜ asutamislepingus ning sellest saadik on seda järjepidevamalt ja tõhusamalt järgitud alates aastatuhande arengueesmärkide vastuvõtmisest 2000. aastal. 2002. aastal toimunud Barcelona tippkohtumisel võtsid liikmesriigid (sealhulgas peatselt liikmeks saavad riigid, kes ühinesid 2004. aastal) endale kohustuse suurendada oma RKT panust nii, et kogu ELi ametlik arenguabi saavutaks 0,7%. Lisaks andis 2005. aastal allkirjastatud Euroopa konsensus arengu küsimuses ELile ühtse nägemuse arengu väärtuste, eesmärkide ja vahendite kohta.

Käesolevas raportis analüüsitakse arengukoostöö praegust olukorda uutes liikmesriikides, sealhulgas asjaomaseid institutsioone, temaatilisi programme ja sihtriike ning nende rahalist toetust. Jagatud ajaloolise kogemuse ja geograafilise asukoha tõttu keskenduvad uued liikmesriigid tihti oma lähinaabritele. Kuna laienemise viimane ring muutis oluliselt ELi piire, rõhutatakse käesolevas raportis uute liikmesriikide ja ELi uute idanaabrite vaheliste suhete tähtsust. Ajaloolistel, kultuurilistel ja geograafilistel põhjustel ei kaasatud Küprost ja Maltat sellesse analüüsi.

Euroopa arengukoostöö rajaneb suhetel AKV riikidega, mis sai alguse 1959. aastal Yaoundé lepingutega, mida tunti hiljem Yaoundé konventsioonina, mis kehtis 1975. aastani. Sellele järgnesid Lomé konventsioon ja seejärel 2000. aastal allkirjastatud Cotonou leping. Euroopa Liit annab Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidele rahalist toetust hiljuti loodud arengukoostöö rahastamisvahendi ja Euroopa Arengufondi kaudu. Arengukoostöö rahastamisvahend küünib peaaegu 17 miljardi euronit ajavahemikuks 2007–2013. Need vahendid eraldatakse lisaks 22,7 miljardile eurole (10. Euroopa Arengufond), mis lepiti kokku spetsiaalselt AKV riikide jaoks ajavahemikuks 2008–2013, andes kogusummaks – arvestamata liikmesriikide riiklikke toetusi – peaaegu 40 miljardit eurot uutes ühenduse vahendites. Koos uute liikmesriikidega saab EL tugevdada oma rolli suurima arenguabi andjana.

Mõnedel uutest liikmesriikidest on arenguprogrammid Aafrika riikidega ajalooliselt juba olemas, mis on mõjutanud nende uusi arengukoostöö strateegiaid – näiteks Tšehhi Vabariigil Angola ja Sambiaga, Ungaril Etioopiaga või Slovakkial Kenyaga. Teiste jaoks aga muutis poliitilise korra muutumine vanadele sidemetele toetumise raskemaks ja neil tuli riiklikud arengustrateegiad nullist alates välja töötada, nagu näiteks Bulgaarial ja Rumeenial.

Euroopa konsensus arengu küsimuses nõuab aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks arengukoostööle eraldatava rahalise toetuse suurendamist. Euroopa konsensus arengu küsimuses annab uutele liikmesriikidele tõuke, kuid ei kohusta neid suunama oma arengukoostööd Aafrikale, kuigi vanad liikmesriigid peaksid uusi liikmesriike abistama koostöö tegemisel Aafrika riikidega.

Selgelt on näha, et uued liikmesriigid on pühendunud vajaliku õigusliku raamistiku ja kanalite ülesehitamisele, et arengukoostöö institutsionaliseerida. Uute liikmesriikide arengukoostöö on suuresti suunatud nende lähinaabritele, kelle puhul neil on kasu omaenda ajaloolistest kogemustest ja üleminekuga omandatud teadmistest.

Peamised sihtriigid on sama ajaloolist kogemust jagavad naaberriigid – näiteks Kõrgõzstan, Kasahstan, Tadžikistan, Moldova ja Gruusia. Kuuest uuest sõltumatust riigist (Armeenia, Aserbaidžaan, Valgevene, Gruusia, Moldova, Ukraina) suunavad uued liikmesriigid enim tähelepanu Moldovale ja Ukrainale. Siiski on arenguabi rakendamine raskem seoses vähimarenenud maadega.

ELi peamine vahend suhete parandamiseks oma idanaabritega on naabruspoliitika ning Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahend (ENPI). Kõnealused suhted põhinevad riikide tegevuskavadel, mis iga üksiku riigiga välja töötatakse ja läbi räägitakse. Kuus riiki (Kasahstan, Kõrgõzstan, Venemaa Föderatsioon, Tadžikistan, Türkmenistan ja Usbekistan) naabruspoliitikas siiski ei osale, kuid nendega on sõlmitud partnerlus- ja koostöölepingud. Nii EL kui ka viis Kesk-Aasia riiki (Kasahstan, Usbekistan, Kõrgõzstan, Tadžikistan, Türkmenistan) soovivad suhteid edasi arendada ja tunnistavad esseeisvaid väljakutseid (piiride haldamine, veemajandus, organiseeritud kuritegevus, haridus, õigusriigi põhimõtted, inimõigused). Venemaa Föderatsioon ei kasuta Euroopa naabruspoliitika pakutavaid võimalusi, kuna soovib säilitada suhtes ELiga võrdsed alused, vastupidiselt „noorema venna suhtele”, mida Venemaa näeb Euroopa naabruspoliitikas.

Läbirääkimised Euroopa naabruspoliitika tegevuskavade üle Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia, Moldova ja Ukrainaga toimusid ilma uute liikmesriikide osaluseta, kuna need toimusid enne viimaste ühinemist Euroopa Liiduga 2004./2007. aastal, ning seepärast ei ole neis uute liikmesriikide olulisi seisukohti arvesse võetud.

Järgmised soovitused käsitlevad mitut punkti:

- vajadus täiustada uutes liikmesriikides arengukoostöö poliitikat;
- tunnistamine, et uued liikmesriigid on oluline side ELi uute naabritega.

Peamised raskused arengupoliitika tõhusaks rakendamiseks uutes liikmesriikides tulenevad keerulisest muutumisest abisaajatest abiandjateks. Puuduvad strateegia planeerimise tsentraliseeritud agentuurid, puudulik on ka üldsuse teadlikkus ning vaja on tugevdada valitsusväliseid arenguorganisatsioone, kellele on pandud uued ülesanded. Uute liikmesriikide valitsusvälised arenguorganisatsioonid väljendasid juba muret oma ebakindla rahalise olukorra pärast 2007. aastal avaldatud CONCORDi aruandes. Uued liikmesriigid näevad suurt vaeva, et täita oma kohustus saavutada 2010. aastaks 0,1–0,17% RKTst kulutamine ametlikule arenguabile mitmetel põhjustel, nagu praegune üldsuse toetuse madal tase arengukoostööle ja Nõukogude Liidu järgse ajaga seotud küsimused. Seepärast on hädavajalik tugevdada kodanikuühiskonda ning pöörata rohkem tähelepanu üldsusega konsulteerimisele ja arengualase teadlikkuse suurendamise kampaaniatele, et saada tagasisidet riikide rolli ja kohustuste kohta Euroopas ning maailmas. Arenguharidusele / teadlikkuse suurendamisele rohkem kulutavate OECD riikide ametliku arenguabi suhtarv RKTst on tavaliselt kõrgem ning üldsuse teadlikkus arengu küsimustes natuke parem. OECD arengukeskuse uuring tõestab, et haridus, teadlikkust suurendavad kampaaniad, avalikud arutelud ja meedia tähelepanu mõjutavad teadlikkuse suurenemist. Euroopa üldsuse teadlikkuse pettumust valmistav madal tase vaesuse ja arengu küsimustes näitab aga, et 80% ELi kodanikest ei ole kunagi kuulnud aastatuhande arengueesmärkidest. Abi tõhususe ja valitsuse kulutuste läbipaistvus vaesusega tegelemisel tuleks üldsusele tagada kui osa demokraatlikest õigustest. Jõulisemat, tõhusamat ja ühtsemat arengukoostöö poliitikat võib oodata arengumaades parema hariduse ja teabe

andmise kaudu.

Soovitused: vanade ja uute abiandjate tegevust tuleb tungivalt kooskõlastada, samas tuleks hinnata uute liikmesriikide võimalikke eeliseid ja kasutada neid konkreetsetes sektorites/riikides. Meediat ja valitsusväliseid arenguorganisatsioone tuleks julgustada kogu elanikkonna hulgas teadlikkust suurendama, sest rahalisi ja inimressursse Euroopa arengukoostöök on võimalik eraldada vaid laialdasema toetuse korral.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	29.1.2008
Lõpphääletuse tulemused	+ : 33 - : 0 0 : 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Thijs Berman, Josep Borrell Fontelles, Marie-Arlette Carlotti, Corina Crețu, Marek Aleksander Czarnecki, Nirj Deva, Koenraad Dillen, Fernando Fernández Martín, Alain Hutchinson, Romana Jordan Cizelj, Madeleine Jouye de Grandmaison, Filip Kaczmarek, Glenys Kinnock, Maria Martens, Gay Mitchell, Luisa Morgantini, Horst Posdorf, José Ribeiro e Castro, Toomas Savi, Frithjof Schmidt, Jürgen Schröder, Feleknas Uca, Johan Van Hecke, Jan Zahradil
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Gabriela Crețu, Sorin Frunzăverde, Miguel Angel Martínez Martínez, Manolis Mavrommatis, Atanas Papanizov, Anne Van Lancker, Ralf Walter, Renate Weber
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	Catherine Neris